

شب قدر، خود را به تقدیر الهی بسپارید / فهم حقیقت شب‌های قدر

حضرت زهرا(س) در همه حرکات و سکناتشان نمونه کامل بندگی و عبودیت‌اند، لذا اگر کسی با نظر به آن حضرت و ارادت به سیره آن بزرگوار وارد شب قدر شود، آمادگی لازم را برای درک شب قدر پیدا کرده است.

حضرت زهرا(س) در همه حرکات و سکناتشان نمونه کامل بندگی و عبودیت‌اند، لذا اگر کسی با نظر به آن حضرت و ارادت به سیره آن بزرگوار وارد شب قدر شود، آمادگی لازم را برای درک شب قدر پیدا کرده است.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: شب قدر که به فرموده قرآن شب نزول ملائکه و روح است، در ادبیات دینی ما با امام معصوم گره خورده است. از سوی این ملائکه بر امام معصوم نازل می‌شوند و از سوی دیگر تقدیرات ما طی یک سال آینده به امضای امام معصوم می‌رسد. در این مجال در گفت و گو با دو تن از کارشناسان دینی به بررسی مفهومی شب قدر پرداخته ایم که در ادامه می‌خوانید؛

عظمت شب قدر به جهت مقام توحیدی آن است

اصغر طاهرزاده در مورد شب قدر گفت: عظمت شب قدر به جهت مقام توحیدی آن است که چگونه حقایق یک جا جمع می‌شوند آن هم حقایقی که در حالت عادی امکان جمع آن‌ها در هزار ماه هم فراهم نیست به همین جهت نزول ملائکه و روح به آن نحوی که در شب قدر محقق می‌شود غیر آن است که همیشه در سایر زمان‌ها تحقق می‌یابد.

وی ادامه داد: ملاصدرا روشن می‌کند که مفهوم زمان یا تقدم و تأخر یک انتزاع ذهنی است که از حرکت انتزاع می‌شود، شب قدر شرایط جمع شدن زمان است به آن معنا که عالم مجردات – اعم از روح و فرشتگان – بر عالم ماده غلبه می‌کنند و از آن جایی که در عالم مجردات زمان و بُعد معنا ندارد، شب قدر جمع هزارماه می‌شود

وی افزود: وجود مقدس زهرا(س) آنچنان مظهر حقایق بی‌شماری در یک انسان است که شما می‌توانید حضور نور آن حضرت را مافوق هزارماه در عالم احساس کنید و لذا حضرت صادق (ع) فرمودند: «مَنْ أَدْرَكَ فَاطِمَةَ حَقًّا مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ»؛ هرکس فاطمه (س) را چنان که شایسته مقام اوست درک کند، شب قدر را درک کرده است.

طاهرزاده گفت: از آن جهت که زهرا(س) در همه حرکات و سکناتشان نمونه کامل بندگی و عبودیت‌اند، اگر کسی با نظر به آن حضرت و ارادت به سیره آن بزرگوار وارد شب قدر شود، آمادگی لازم را برای درک شب قدر پیدا کرده است و یک نوع سنخیت با حضرت صاحب الزمان (عج) که در عین عبودیت، صاحب شب قدرند در او ایجاد شده است. بنابراین با امیدواری کامل و روحیه ارادت به زهرا(س) که آن روحیه، لطافت خاص خود را به همراه دارد وارد شب قدر شوید و مطمئن باشید با نور ملائکه الهی و روح که فوق ملائکه است، مبادی شخصیت شما متعالی می‌گردد.

وی در مورد روایت لولاک لما خلقت الافلاک گفت: به نظرم اکثر شیعیان مقصد این روایت را درست متوجه نشده‌اند. اجازه دهید بنده برداشت خود را عرض می‌کنم تا خودتان هرطور صلاح دانستید در مورد آن فکر کنید. در قرآن داریم: «ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» یعنی؛ هدف خلقت جن و انس، عبادت و بندگی خدا است. و از طرفی حضرت حق در حدیث قدسی می‌فرماید: «يَا أَحْمَدُ! لَوْلَا كَمَا خَلَقْتُ الْإِفْلَاقَ، وَ لَوْلَا عَلَيَّ لَمَا خَلَقْتُكَ، وَ لَوْلَا فَاطِمَةُ لَمَا خَلَقْتُكُمْ» ای احمد! اگر تو نبودی آسمان و زمین را نمی‌آفریدم و اگر علی نبود، تو را نمی‌آفریدم و اگر فاطمه نبود، شما دو نفر را نمی‌آفریدم. ممکن است در برخورد اول تصور کنیم که مقام حضرت فاطمه (س) از مقام پیامبر خدا (ص) و علی (ع) برتر است در حالی که اگر توجه بفرمائید ملاحظه خواهید کرد این روایت نظر به نبوت حضرت محمد (ص) و امامت حضرت علی (ع) دارد و این که هدف نبوت و امامت، ظهور عبودیت انسان‌ها است و به اعتبار نبوت حضرت محمد (ص) و امامت حضرت علی (ع)، هدف از خلقت حضرت محمد و حضرت علی، حضرت فاطمه (س) است، آن هم به عنوان مظهر بندگی کامل خدا.

وی ادامه داد: یعنی حال که هدف خلقت انسان‌ها، بندگی خداست و از طرفی هدف از خلق نبی (ص) - به اعتبار

نبوتش - و هدف از خلق امام - به اعتبار امامتش - همه و همه، ظهور آن بندگی است که خداوند هدف خلقت انسان ها قرار داده است، و حال که فاطمه زهرا (س) مظهر بالفعل آن بندگی است که نبوت و امامت برای ظهور آن پدید آمده اند، پس اگر نظر به فعلیت کامل بندگی که همان فاطمه زهرا (س) است نبود، اصلاً خداوند نبوت و امامتی را اراده نمی کرد و لذا است که می توان نتیجه گرفت فاطمه زهرا (س) مظهر کامل بندگی است. باید توجه داشت که این روایت نمی خواهد مقام عبودیت پیامبر و علی (ع) را نفی کند، زیرا خداوند در توصیف رسول الله (ص) صفت «عَبْدُهُ» را بر صفت «رَسُولُهُ» مقدم می دارد و در واقع عبودیت محض رسول الله (ص) را تأیید کرده است، ولی در پیامبر خدا (ص) عبودیت و نبوت و در علی (ع) عبودیت و امامت جمع است و چون خداوند در خلقت انسان، نظر به عبودیت او دارد و فاطمه زهرا (س) نمونه ی صریح و روشن آن عبودیت است، روایت می فرماید: مقصد خلقت نبوت و امامت، خلقت فاطمه زهرا (س) است و در واقع فاطمه (س) مظهر همان عبودیت پیامبر خدا (ص) است و محبت شدید پیامبر خدا (ص) به فاطمه زهرا (س) در همین راستا است که در آینه ی وجود فاطمه (س) عبودیت خود را می یابد و در عبودیت او مظهری از حقایق را می بیند و لذا پیامبر (ص) می فرماید: «فَاطِمَةُ حَوْرَاءُ اُنْسِيَّةٌ، فَكَلَّمَا اشْتَقْتُ اِلَى رَايِحَةِ الْجَنَّةِ، شَمَمْتُ رَايِحَةَ اَبْنَتِي فَاطِمَةَ» فاطمه حوریه ای بشرگونه است، هر زمان مشتاق بوی بهشت می شوم، دخترم فاطمه را می بویم.

وی افزود: در حدیث دیگری می فرمایند: «قَمَا قَبَّلْتُهَا قَطُّ اِلَّا وَجَدْتُ رَايِحَةَ شَجَرَةِ طُوبَى مِثْلَهَا» هرگز فاطمه را نمی بویم، مگر این که بوی درخت طوبی را از او استشمام می کنم. پس فاطمه زهرا (س) مظهر جامعیت بهشت است و حضرت پیامبر (ص) وقتی می خواهند به بهشت و شجره ی طوبی منتقل شوند و از آن حقایق غیبی بهره گیرند، به فاطمه (س) نظر می کنند و او را می بویند و ارادت به مقام فاطمه زهرا (س) و توجه به مقام آن حضرت، قدرت چنین انتقالی را برای ما نیز به همراه خواهد داشت، البته در حدّ خودمان. توجه به این گونه مقامات حضرت زهرا (س) مقدمه برای معرفت به آن حضرت خواهد شد و زمینه ی درک شب قدر می شود.

چگونه می توان حقیقت شب قدر را فهم کرد

وی در پاسخ به این سوال که چگونه می توان حقیقت شب قدر را فهم کرد گفت: نوری که از طریق ملائکه و روح در شب قدر بر قلب مؤمنین متجلی می شود از جنس وجود است و نه ماهیت. یعنی مثل آن نیست که شما مطلبی بخوانید و علم و فهمی در شما ایجاد شود، بلکه شخصیتاً در ابعاد وجودی شما نوعی گرایش فراهم می شود که در انتخاب های خود وجه مثبت عالم را مدّ نظر قرار می دهید و به همین جهت می فرمایند تقدیر انسان شکل می گیرد. مثل آن که شما در تقدیر مرد بودن و یا زن بودن تان انتخاب های مناسب مرد بودن و زن بودن می کنید، بدون آن که در فکرتان آن باشد که زنانه انتخاب کنید یا مردانه. و به همین جهت باید امیدوار باشید که بعد از شب قدر ناخودآگاه به لطف الهی در تقدیر برتری قرار گرفته اید.

وی در پاسخ به این سوال که چه کنیم که از شب قدر بهره بیشتری ببریم گفت: هیچ کار خاصی نمی خواهد انجام دهید. تنها با آرامش کامل وظایف الهی خود را در حدّ توانتان انجام دهید و در شب قدر هم، خود را به تقدیر الهی بسپارید «هرچه آن خسرو کند، شیرین کند». شما کاره ای نیستید و کاری هم نمی توانید بکنید، مگر امید به رحمت الهی. گفت: آن یکی بازی که بد من باختم / خویشتن را در بلا انداختم. در بلا هم می چشم لذات او / مات اویم مات اویم مات او.

محمد شجاعی نیز در مورد شب قدر گفت: قدر یعنی اندازه و شب قدر یعنی شب اندازه. تمام جلوه های خدای تبارک و تعالی ریاضی است. یعنی همه اشیا دارای اندازه و حد هستند. چنانکه قرآن کریم می فرماید «إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ؛ ما هر چیز را به اندازه آفریده ایم» (سوره قمر / آیه ۴۹) و این ویژگی بارز ساختار ریاضی عالم طبیعت است. حتی دین ما هم دینی کاملاً ریاضی است. مثل رساله که احکام آن همراه عدد است و ساختار نفس انسان هم ویژگی را دارد و اساساً سیر نزول عالم از حق تعالی تا ماده مشمول این ساختار ریاضی هستند. مثل عالم ملکوت و جبروت و دنیا که با عدد خاصی فرود آمدند.

وی ادامه داد: قرآن اشاره می کند «وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ؛ هیچ چیز از اشیا عالم نیست مگر اینکه خزانه آن دست ماست». (سوره حجر / آیه ۲۱)

وی افزود: پس وقتی که سخن از شب قدر می شود؛ یعنی شب تقدیرات و اندازه های نظام خلقت اعم از جمادات، گیاهان، حیوان و انسان در این شب ها تنظیم می شود و تنظیم این تقدیرات نزد حساب دار خداوند تبارک و تعالی است. یعنی تمام اتفاقاتی که قرار است در سال برای موجودات عالم نظیر جمادات، گیاهان، طبیعت، ستارگان و عوالم انسان ها رخ دهد همه به دست یک نفر نوشته می شود که آن وجود مقدس آقا امام زمان (علیه السلام) است.

شجاعی گفت: قرآن کریم می فرماید: «وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ؛ و هر چیزی را در کارنامه ای روشن برشمرده ایم». (سوره یس / آیه ۱۲) یعنی همه محاسبات عالم به دست یک نفر صورت می گیرد و آن امام است که محور جذب همه خیرات از حق تعالی و محور رزق همه موجودات است. لذا در شب قدر، نزول ملائکه و الروح به امام زمان (عج) است و امضای قدرها هم به دست ایشان صورت می گیرد.

ارزش شب های قدر

وی ادامه داد: شب قدر همیشه در طول تاریخ زندگی انسان ها وجود داشته است؛ چون همیشه امام بوده و تقدیرات انسانی هم وجود داشته و فرشتگان و روح به نزد «امام مبین» نازل می شوند. یکی از مباحث مهم، مسئله زمان است. زمان ها از نظر ساختار ریاضی با هم برابرند اما از نظر نوع تأثیرگذاری متفاوتند. خداوند ساختار دنیا را به گونه ای قرار داده که زمان عالم دنیا نسبت به آخرت از جایگاه ویژه ای برخوردار است. چرا که زمان های دنیا منجر به شکل گیری ابدیت مان می شود و این یکی از رازهای زمان است که می توانند چنین تأثیری را داشته باشد.

وی افزود: انسان در دنیا ماهیت رحمی دارد. مثل جنین که اگر نتواند اندام زایی کامل داشته باشند در دنیا نمی تواند حتی به اندازه یک بند انگشت آن را بسازد؛ در آخرت هم همین طور است و این نشان دهنده قدرت رحم است.

وی گفت: بنابراین ارزش شب قدر از اینجا معلوم می شود که دنیا چون قدرت رحمی بالایی دارد پس در این رحم، شب قدر هر چند یک شب است اما به اندازه هزار شب می تواند تأثیرگذار باشد و معادل سال ها قیمت و ارزش پیدا می کند.

مهمترین عمل شب قدر

شجاعی اظهار داشت: مهمترین و کلیدی موضوع شب های قدر، بخشش انسان از گناهان است؛ یعنی «مغفرت» که باید خودمان را مشمول مغفرت الهی کنیم. و یکی از راه های که می توان مشمول مغفرت خدا قرار گرفت، دور کردن کینه از دیگران از دل خودمان است. کسی که عرضه ندارد دیگران را ببخشد به فرموده قرآن هرگز مشمول مغفرت خدا قرار نمی گیرد.

وی ادامه داد: لذا پاک کردن دل از کدورت ها و کینه ها خیلی مهم است و کسی نمی توان وارد شب های قدر شود مگر اینکه دلش را پاک کند و اهل مغفرت باشد. و این مهمترین عمل شب قدر است.

نزول فرشتگان و روح در شب قدر

وی افزود: در شب قدر ملائکه به همراه روح نازل می شوند و تقدیرات عالم را به دست اولی الامر می رسانند. شب قدر دارای چه ویژگی است که خداوند آنرا بر شب های دیگر برتری بخشیده است. قرآن کریم می فرماید: شب قدر، شب نزول قرآن است: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ» این گزاره دوم -شب قدر بالاتر از هزار ماه است- ما نمی دانیم که چه اتفاقی در این شب می افتد!

محمد شجاعی گفت: اولاً؛ «تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ» فرشته ها و حضرت روح (علیه السلام) نازل می شوند. روح همانی است که امام صادق (علیه السلام) می فرماید: «يَقُولُ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ؟ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي. قَالَ: خَلَقَ أَعْظَمُ مِنْ جِبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ؛ درباره روح از تو می پرسند؛ بگو: روح از امر پروردگارم است. گفت: آفریده ای عظیم تر از جبرئیل و میکائیل است.»

وی ادامه داد: پس اگر روح نباشد، ملائکه توان کاری را ندارند. چرا که در جای دیگری از قرآن می فرماید: «يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ؛ خداوند ملائکه را بوسیله روح نازل می کند». پس روح آن چیزی است که ملائکه را نازل می کند. بنابراین در این شب، قرآن و ملائکه همراه و به مدد روح با اجازه پروردگارشان نازل می شوند «تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا يَدُنِ رَبِّهِمْ.»

وی افزود: «مِنْ كُلِّ أَمْرٍ» یعنی همه چیز، یعنی هیچ استثنایی ندارد و هر چیزی که در مخیله ما بیاید و میلیاردها چیزی که نمی آید، ملائکه تقدیرات هر چیزی را در این شب می آورند.

شجاعی گفت: «سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ» نتیجه این تقدیر و این تنزل ملائکه هم سلامتی است تا مطلع الفجر، اما کل امر به ولی امر نازل می شود، «ولی امر» چه کسی است؟ همان کسی است که در قرآن فرمود: «أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» = اطاعت کنید خدا و رسولش و ولی امرتان را». اولی همان جمع ولی است، صاحبان امر، والیان امر، یعنی کارها همه به خدمت ولی امر و وجود مقدس آقا امام زمان (علیه السلام) می آیند.

مهمترین حاجت بشر در شب قدر

وی ادامه داد: در شب قدر که «تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّوحُ؛ فرشتگان و روح نازل می شوند»، فرشتگان بر امام زمان (عج) نازل شده و مقدرات یک سال بندگان خدا را برای امضا و تصویب حضرت، به حضورشان می آورند.

محمد شجاعی گفت: در مهمترین شب که شب بیست و سوم است، دعای فرج حضرت «اللَّهُمَّ كُنْ لِوَلِيِّكَ الْحُجَّةِ ابْنِ الْحَسَنِ وَ هَلِيبًا سَفَارِشَ شَدِيدَةً» سفارش شده است و همچنین در پایان هر نماز، دعای «اللَّهُمَّ ادْخُلْ عَلَيَّ أَهْلَ الْقُبُورِ السُّرُورِ اللَّهُمَّ اغْنِ كُلَّ فَقِيرٍ» را بزرگان ما فرمودند بخوانید. زیرا این دعا همان دعای فرج امام زمان (عج) است؟ ما در این دعا از خداوند می خواهیم که سرور را بر همه قبرهای مردگان وارد کند؛ همه فقیرها را بی نیاز کند؛ همه گرسنه ها را سیر کند؛ همه عریان ها را بپوشاند؛ همه مستضعفین را نجات دهد؛ همه مکروبین و غم زده ها را خوشحال کند و همه فساد را از امور مسلمین بردارد و.... این دعاها تحقق نمی یابد، مگر در زمان ظهور امام زمان (عج).

وی در پایان گفت: کسی که این دعا را می خواند در واقع برای ظهور حضرت دعا می کند. شب قدر بهترین فرصت است برای اینکه ما از خداوند عاجزانه ظهور حضرت را بخواهیم. خیلی از بزرگان هم سفارش کرده اند، حتی خود حضرت هم سفارش کرده اند که برای فرج من زیاد دعا کنید. هر مقدار شیعیان بیشتر دعا کنند، خداوند این امر را نزدیکتر خواهد کرد. قبل از هر دعایی امام زمان (علیه السلام) را مقدم بداریم. یعنی قبل از اینکه برای خودمان، پدر و مادرمان یا برای هر مشکل دیگری دعا کنیم، اول برای ظهور امام زمان (عج) دعا کنیم.

کد خبر